

Бастауыш, негізгі және жалпы орта білім беру педагогтеріне арналған
«Мектепте инклюзивті білім беруді іске асыру»
педагогтардың біліктілігін арттыру курсының
БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫ

1. Жалпы ережелер

Бастауыш, негізгі және жалпы орта білім беру педагогтеріне арналған «Мектепте инклюзивті білім беруді іске асыру» педагогтардың біліктілігін арттыру курсының білім беру бағдарламасы (бұдан әрі - Бағдарлама) педагогтердің инклюзивті білім берудің қажеттілігі мен қағидаттарын түсінуін арттыруға, сондай-ақ мектеп жағдайында ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыс істеу құзыреттерін дамытуға бағытталған. Педагогтерге инклюзивті тәжірибе жүйесі туралы тұтас түсінік қалыптастыру, қолайлы жағдай жасау, ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды белсенді бейімдеу және әлеуметтендіру бойынша кәсіби дағдыларды дамыту қажет болады. Сонымен қатар, бағдарлама курс тыңдаушыларының инклюзивті оқыту әдістері мен технологияларының элементтерін игеруіне ықпал етеді.

Әлемде ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар санының өсуіне байланысты инклюзивті білім беру мәдениетін сақтау және инклюзивті тәжірибені енгізу маңызды болып отыр. Сонымен қатар, ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың білім алу құқығын іске асыру инклюзивті білім берудің негізі болып табылатын дені сау құрбыларымен бірлескен білім беру арқылы ұйымдастырылуы керек.

Қазақстанда инклюзивті білім беруді қажет ететін ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың саны көп болғанына байланысты, білім беру процесіне енгізудегі елеулі кедергілердің бірі бар кедергілерді жою жөніндегі міндеттерді құзыретті шеше алатын кәсіби дайындалған педагогтардың жетіспеушілігі болып табылады.

Бұл бағдарламаның өзектілігі инклюзивті білім беру ортасын ұйымдастыру бойынша мектеп педагогтерінің біліктілігін арттыру курстарын өткізу қажеттілігінен көрінеді. Курс бағдарламасы педагогтерге жалпы білім беретін мектепте оқитын ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыс істеуде құзыреттіліктерді дамыту қажеттілігін түсінуге көмектеседі.

Әзірленген білім беру бағдарламасы кәсіби құзыреттілігін арттыру аясында біліктілікті арттыру курстарына үлкен мән беретін мектеп педагогтерінің қажеттіліктерін қанағаттандыруға арналған.

Курстың практикалық бөлімі тыңдаушылардың Қазақстан Республикасындағы нормативтік-құқықтық актілерге сәйкес балалардың әртүрлі санаттары үшін қажеттілікті бағалауды анықтау, толерантты оқу ортасын құру, психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу дағдыларын дамытуға ықпал етеді, оның шеңберінде үлгілік және жеке оқу бағдарламасын әзірлеу, білім алушының отбасымен жұмыс істеу, сараланған оқытудың әртүрлі әдістемелері мен

технологияларын пайдалану қажет, сонымен қатар мектеп ішінде және одан тыс педагогикалық қоғамдастықтың мамандарымен ұжымдық әрекеттесу.

2. Глоссарий

Кедергісіз қол жетімді орта – әрбір адам өзінің физикалық мүмкіндіктеріне қарамастан барлық қызметтерді толық ала алатындай және барлық артықшылықтарды пайдалана алатындай етіп салынған әлеуметтік-бағдарланған инфрақұрылым.

Инклюзивті білім беру – бұл ерекше білім беру қажеттіліктері мен жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, барлық оқушылардың білім алуға тең қолжетімділігін қамтамасыз ететін процесс.

Ерекше білім беруді қажет ететін адамдар (балалар) – тиісті деңгейде білім алу және қосымша білім алу үшін арнаулы жағдайларға тұрақты немесе уақытша қажеттілік көріп жүрген адамдар (балалар);

Білім беру бағдарламасы – оқытудың мақсаттары, нәтижелері мен мазмұнын, білім беру процесін ұйымдастыруды, оларды іске асыру тәсілдері мен әдістерін, оқыту нәтижелерін бағалау өлшемдерін қамтитын білім берудің негізгі сипаттамаларының бірыңғай кешені.

Ерекше білім беру қажеттіліктері – денсаулығына байланысты білім алуда тұрақты немесе уақытша қиындық көріп жүрген, арнайы, жалпы білім беретін оқу бағдарламалары мен қосымша білім беру бағдарламаларына мұқтаж балалардың қажеттіліктері.

Ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау – білім алу үшін қажетті арнаулы жағдайларды айқындау.

Педагогтердің біліктілігін арттыру – оқыту мен оқыту сапасын арттыру үшін жаңа білім алуға, сондай-ақ бұрын алған кәсіби білімдерін, біліктерін, дағдылары мен құзыреттерін қолдауға, кеңейтуге, тереңдетуге және жетілдіруге мүмкіндік беретін кәсіптік оқыту нысаны.

Педагог қызметін курстан кейінгі қолдау – педагогтің курстан кейінгі қызметіне үздіксіз мониторинг жүргізу және әдістемелік, консультациялық көмек көрсету арқылы педагогтің кәсіби құзыреттілігін дамытуды қамтамасыз ететін іс-шаралар жүйесі.

Психологиялық-педагогикалық қолдап отыру – білім беру ұйымдарында іске асырылатын, процесінде ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау негізінде ерекше білім беруді қажет ететін адамдарды (балаларды) ойдағыдай оқыту және дамыту үшін әлеуметтік-психологиялық және педагогикалық жағдайлар жасалатын жүйелі-ұйымдастырылған қызмет.

Арнаулы білім беру – кемтар балаларға арнайы жағдайлар жасай отырып білім беру.

Білім алу үшін арнаулы жағдайлар – мүмкіндігі шектеулі балалардың оларсыз білім беру бағдарламаларын меңгеруі мүмкін болмайтын, арнаулы оқу және жеке дамыту бағдарламаларын, оқыту әдістерін, техникалық, оқу және өзге де құралдарды, тыныс-тіршілік ортасын, психологиялық-педагогикалық қолдап

отыруды, медициналық, әлеуметтік және өзге де көрсетілетін қызметтерді қамтитын жағдайлар.

Тыңдаушы – біліктілікті арттыру курстарынан өтетін тұлға.

Инклюзивті білім беру технологиялары – бұл барлық балаларға, олардың ерекшеліктері мен қажеттіліктеріне қарамастан, сапалы және қолжетімді білім беруді қамтамасыз етуге бағытталған әдістер мен құралдар.

3. Бағдарлама тақырыбы

Бағдарламаның жаңалығы инклюзивті білім берудің теориялық аспектілерін ғана емес, сонымен қатар жалпы білім беретін мектеп педагогтерінің практикалық дағдыларын дамытуды қамтитын кешенді тәсілде жатыр. Бағдарлама бастауыш, негізгі және жалпы орта білім беру педагогтеріне инклюзивті білім берудің нормативтік-құқықтық базасын терең зерделеуге мүмкіндік береді. Ол педагогтерге инклюзивті ортада оқу-тәрбие процесін ұйымдастыру негіздерін меңгеруге көмектеседі, соның ішінде ерекше жағдайлар жасау, ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың білім беру қажеттіліктерін бағалау, білім беру процесінде ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету, сондай-ақ мүмкіндігі шектеулі балаларға арналған білім беру бағдарламаларын әзірлеу ерекшеліктері. Бағдарлама сондай-ақ мүмкіндігі шектеулі балаларды бағалаудың заманауи нысандары мен әдістері туралы негізгі түсініктерді береді, сонымен қатар инклюзивті білім беру ортасын құруға ықпал ететін технологиялар мен әдістерді тиімді пайдалануды үйретеді. Бұл мұғалімдерге тек теориялық білім алып қана қоймай, оны өз іс-тәжірибесінде тікелей қолдануға, барлық оқушылардың оқу сапасын арттыруға мүмкіндік береді.

Бұл бағдарламаның жаңалығының негізгі аспектісі оның инклюзияға байланысты бар кедергілер мен стереотиптерді еңсеру, мемлекетімізде неғұрлым тең және әділетті қоғам құруға мектеп педагогтерінің хабардарлығы мен қатысуын арттыру болып табылады.

Қазақстан Республикасы Оқу-ағарты министрлігі бекіткен 2023 жылға арналған педагогтердің біліктілігін арттыру курстарының білім беру бағдарламаларының тізбесін талдау 194 бағдарламаның 20-дан астамы ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыс істеуге арналғанын көрсетеді. Бұл ретте білім беру бағдарламалары негізінен логопедтерге, дефектологтарға, ассистенттерге, олигофренопедагогтарға, сурдопедагогтарына, психологтарға, психологиялық-медициналық-педагогикалық консультациялардың меңгерушілеріне және тәрбиешілерге бағытталған.

Модуль атаулары және тақырыптар тізімі:

1-модуль. Білім беру қызметін нормативтік-	1.1. Инклюзивті білім берудің даму тарихы. Инклюзивті практиканы дамыту саласындағы мемлекеттердің тәжірибесі. 1.2. №1 практикалық жұмыс
---	---

құқықтық қамтамасыз ету	1.3. Инклюзивті білім беру саласын реттейтін халықаралық заңнамалық нормалар мен ережелер жиынтығы. 1.4. Қазақстан Республикасындағы инклюзивті білім беру саясатының түсінігі. 1.5. Қазақстан Республикасында инклюзивті білім беруді дамыту процесін реттейтін нормативтік құжаттар (заң, қолдау деңгейлері, білім беру процесіне енгізу).
2-модуль. Инклюзивті ортада оқу-тәрбие процесін ұйымдастыру	2.1. Қазақстан Республикасында орта білім деңгейінде инклюзивті білім беруді дамытудың қазіргі жағдайы. 2.2. Инклюзивті білім беруде ерекше жағдай жасау. 2.3. №2 практикалық жұмыс 2.4. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың білім алу қажеттіліктерін бағалау. 2.5. №3 практикалық жұмыс 2.6. Білім беру процесінде ерекше білім беруді қажет ететін балаларға психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету. 2.7. Ерекше білім беруді қажет ететін балаларға арналған білім беру бағдарламаларын әзірлеу ерекшеліктері. 2.8. №4 практикалық жұмыс 2.9. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың білім беру қызметін бағалаудың нысандары мен әдістері. 2.10. Дарынды балалармен жұмыс жасаудағы педагогикалық қызметтің принциптері. 2.11. №5 практикалық жұмыс 2.12. Инклюзивті білім беру педагогінің кәсіби қызметі және жеке басы. 2.13. №6 практикалық жұмыс
3-модуль. Инклюзивті білім берудегі технологиялар	3.1. Қазақстан Республикасы нормативтік-құқықтық актілерінің талаптарына сәйкес ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың оқу жұмысын ұйымдастырудағы педагогтердің практикалық қызметінің әдістері мен тәсілдері. 3.2. №7 практикалық жұмыс 3.3. Инклюзивті білім беруді жүзеге асыру құралы ретінде қашықтықтан және online оқыту технологиясы. 3.4. №8 практикалық жұмыс 3.5. Инклюзивті оқытуда білім беру ортасын қалыптастыру және интерактивті технологияларды («кейс-әдіс», «портфолио») қолдану ерекшеліктері. 3.6. №9 практикалық жұмыс 3.7. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыс істеудегі Арт-терапевтік әдістер. 3.8. №10 практикалық жұмыс 3.9. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен командалық жұмысты ұйымдастыру. 3.10. №11 практикалық жұмыс

	3.11. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жобалық қызмет. 3.12. № 12 практикалық жұмыс 3.13. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға инклюзивті білім беруді ұйымдастыру бойынша ұсыныстар. 3.14. №1 өзіндік жұмыс
4-модуль. Қорытынды бағалау	Тестілеу

4. Бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері

Бағдарламаның мақсаты – ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды қамтитын білім беру ортасында инклюзивті тәжірибені табысты енгізу үшін педагогтерде қажетті құзыреттерді дамыту.

Бағдарламаның міндеттері:

- педагогтерді инклюзивті білім беру саласындағы халықаралық және мемлекеттік нормативтік құқықтық актілердің негізгі ережелерімен таныстыру;
- Қазақстан Республикасындағы білім берудің инклюзивтілігі мәселесінің тарихи дамуы мен саясатының ерекшеліктерін ашу;
- білім беру ұйымдарындағы инклюзивті тәжірибені дамытудың қазіргі жағдайын қарастыру; ерекше жағдайларды ұйымдастырудың негізгі принциптері; ерекше қажеттіліктері бар балалардың санаттары және ерекше қажеттіліктері бар балалардың қажеттіліктерін бағалау негізінде оқу-тәрбие процесін ұйымдастыру, әртүрлі санаттағы балаларға психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету кезеңдері;
- инклюзивті тәжірибеде жеке және кәсіби құзыреттіліктердің маңыздылығы туралы педагогтердің идеяларын кеңейту;
- ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды оқытуда қолданылатын әртүрлі әдістер мен технологияларды педагогтерге ұсыну.

Күтілетін нәтижелер:

Оқыту нәтижесінде курс тыңдаушылары:

- нормативтік құқықтық актілерге сәйкес инклюзивті білім беруді дамытудың теориялық негіздері мен негізгі қағидаларын біледі;
- білім беру іс-әрекетіне қолайлы жағдай жасау үшін ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың қажеттіліктерін анықтау қажеттілігін түсінеді;
- инклюзивті ортада ерекше білім беру қажеттіліктері бар оқушыларды оқытуды, дамытуды, тәрбиелеуді даралау үшін қажетті оқу іс-әрекетінің технологияларын жоспарлау және қолданады;
- ерекше білім беру қажеттіліктері бар оқушылардың пәндік білімдерін дамытуға бағытталған оқу мақсаттарына сәйкес оқу процесінде пайдалану үшін жеке тапсырмалар әзірлейді;
- ерекше білім беруді қажет ететін балаларды табысты әлеуметтендіру бойынша кешенді іс-шараларды жоспарлайды және өткізеді.

– интеллектуалдық деңгейі мен денсаулық жағдайына қарамастан әрбір баланың жеке дамуына ықпал ететін технологиялар мен әдістерді қолданады.

5. Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны;

Білім беру бағдарламасы 4 модульден тұрады және инклюзивті білім беру жүйесінде жалпы білім беру ұйымдары педагогтерінің кәсіби құзыреттіліктерін дамытуға бағытталған. Әрбір модуль дәрістерді, материалды игеруге арналған тапсырмаларды, білімді бекітуге арналған интерактивті жаттығуларды, практикалық жұмыстарды, сондай-ақ алған дағдыларды қолдануға ықпал ететін өзіндік жұмыстарды қоса алғанда, кешенді оқыту тәжірибесі болып табылады. Материалды игеру дәрежесін және оқудағы жалпы жетістігін бағалау үшін тестілеу қарастырылған.

1-модуль. Білім беру қызметін нормативтік-құқықтық қамтамасыз ету

Бірінші модуль инклюзивті білім беру мәселелерімен оның өзектілігін де, тарихи дамуын да, осы саладағы шетелдік тәжірибені де қамтитын кешенді кіріспе. Модуль Қазақстан Республикасындағы нормативтік қамтамасыз етудің маңызды аспектілерін қамтиды.

Оқыту барысында тыңдаушылар инклюзивті білім берудің ұғымдары мен мәнін зерттейді, инклюзивті білім берудің негізгі терминдерімен және жалпы тұжырымдамасымен танысады. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың санаттарын талдау осы терминге жататын оқушылардың әртүрлі сипаттамаларын түсінуге көмектеседі.

Модульдің маңызды аспектісі инклюзивті білім беруді ескере отырып, білім беру ұйымдарының білім беру қызметін реттеу бойынша Қазақстан Республикасының халықаралық заңнамалық нормаларын зерделеу болып табылады. Келесі кезекте Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды инклюзивті ортада оқыту мен тәрбиелеу үшін арнайы жағдайлар жасау қарастырылады.

Осы модульдің практикалық жұмысын орындау кезінде білім беру ұйымдарында ерекше білім алуды қажет ететін балалар үшін оқу жағдайларын жасауға ықпал ететін инклюзивті тәжірибенің нормативтік-құқықтық базасына ерекше назар аударылады.

Интерактивті тапсырмаларды орындау инклюзивті білім беру саласын реттейтін халықаралық және отандық заңнамалық нормаларды іс жүзінде қолдану үшін тұжырымдамалық негізді әзірлеуге бағытталған. Аяқтауға ұсынылған міндеттер тиісті терминологияны сапалы қолдануға, «ерекше білім беруді қажет ететін балалар» тобына жататын балалар санатының заңнамалық базаға сәйкес жіктелуін түсінуге және толеранттылықты қалыптастыруға ықпал етеді. педагогтердің барлық санаттағы балаларға деген көзқарасы.

2-модуль. Инклюзивті ортада оқу-тәрбие процесін ұйымдастыру

Екінші модульде республиканың білім беру ұйымдарындағы инклюзивті білім берудің қазіргі жағдайы талданады. Модуль материалдары педагогтерге нормативтік құжаттармен, оның ішінде «Ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2022 жылғы 12 қаңтардағы № 4 бұйрығы, «Мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру, қосымша білім беру ұйымдарында психологиялық-педагогикалық қолдап отыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2022 жылғы 12 қаңтардағы № 6 бұйрықтарымен танысу негізінде «ерекше білім беруді қажет ететін балалар» санаты туралы түсінік қалыптастыруға көмектеседі. Бағдарлама балалардың әрбір санаты үшін оқу-тәрбие процесінде психологиялық-педагогикалық қолдауды ұйымдастыруда педагогикалық құзыреттіліктерді дамытуға ықпал етеді.

Жоғарыда айтылғандардан басқа, осы модульдің мазмұны әр оқушының жеке мүмкіндіктері мен ерекше білім беру қажеттіліктеріне сәйкес оқу бағдарламаларын бейімдеу негіздерімен және жеке оқу жоспарларын әзірлеу принциптерімен танысуға бағытталған. Модуль шеңберінде оқыту нәтижелерін бағалау нысандары, оқытудың вариативтік, арнайы және баламалы әдістері, сондай-ақ жеке оқу материалдарын қоса алғанда, оқулықтар мен оқу-әдістемелік құралдарды таңдау қарастырылады. Сондай-ақ, кедергісіз орта құру және арнайы білімге мұқтаж балалардың физикалық қол жетімділігін қамтамасыз ету үшін оқу орындарын бейімдеу мәселелері қамтылады. Модульде мүмкіндігі шектеулі білім алушылар үшін техникалық құралдарын пайдалануға, сондай-ақ педагогтар мен оқушының ата-аналарын жұмысқа тарту арқылы командалық тәсіл арқылы арнайы психологиялық-педагогикалық қолдауды іске асыруға көңіл бөлінеді.

Осы модуль тақырыптары бойынша таңдалған материал білім беру бағдарламаларын бейімдеу, оқу жоспары мен оқу бағдарламаларына жеке оқу жоспарлары мен бағдарламаларын құру түрінде өзгертулер енгізу арқылы педагогтердің инклюзивті тәжірибені практикалық жүзеге асыруына ықпал етеді; білім беру нәтижелерін бағалау әдістерін өзгерту; вариативті, арнайы және баламалы оқыту әдістерін қолдану; оқулықтарды, оқу-әдістемелік құралдарды таңдау, жеке оқу материалдарын дайындау және т.б.

Дәріс материалдары педагогтің кәсіби қызметінің құрамдас бөлігі ретінде инклюзивті құзыреттіліктің қалыптасуының белгілі бір деңгейіне ие болуына бағытталған.

Екінші модуль педагогтер орындайтын практикалық жұмыстарды қамтитын практикалық материалды береді. Бұл жұмыстар мыналарға бағытталған: Қазақстан Республикасының заңнамалық санитарлық нормаларына сәйкес қолжетімді оқу ортасын ұйымдастыру қажеттілігі туралы түсінік қалыптастыру; ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың қажеттіліктерін бағалау бойынша теориялық білімді дамыту, жеке және бейімделген білім беру бағдарламалары негізінде ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың оқу процесін психологиялық-педагогикалық қамтамасыз ету үшін жағдай жасау

бойынша практикалық дағдыларды меңгеру; мүмкіндігі шектеулі балалармен жұмыс істеу кезінде педагогикалық қызметтің принциптерін меңгеру; жеке оқыту бағдарламаларын жасау дағдыларын дамыту.

Модульдің практикалық жұмысы педагогтерді оқушылардың әртүрлі қажеттіліктерімен тиімді әрекеттесуге дайындауға, қолжетімді және инклюзивті білім беру ортасын құруға, барлық балалардың оқу-тәрбие процесіне табысты қатысуын қамтамасыз етуге бағытталған.

3-модуль. Инклюзивті білім берудегі технологиялар

Үшінші модульде педагогтарға Қазақстан Республикасының нормативтік-құқықтық актілерінің талаптарына сәйкес ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен оқу-тәрбие жұмысын ұйымдастыру бойынша практикалық қызметтің негізгі тәсілдері мен әдістерін түсінуді және қолдануды қалыптастыруға бағытталған теориялық материал ұсынылады. Дәріс материалы ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды оқытуда және оларды белсенді әлеуметтендіру мақсатында педагогтар қолдана алатын формалардың, әдістердің, ресурстар мен құралдардың мәнін ашады.

Модульдің теориялық материалы мұғалімдерге білім беру процесінің басқа мүдделі қатысушыларымен командалық өзара әрекеттесудің инклюзивті тәжірибесіндегі үстемдікті түсінуге мүмкіндік береді. Тыңдаушылар ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың жалпы білім беру ортасына табысты интеграциялануына ықпал ететін арт-терапевтік тәсілдердің элементтерін, ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен білім беру ортасын ұйымдастыру кезінде педагогикалық қоғамдастықта командалық жұмысты ұйымдастыру дағдыларын меңгереді. Сондай-ақ, осы модуль аясында педагогтер инклюзивті білім беру кеңістігін және ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен сапалы өзара әрекеттесу жүйесін ұйымдастыру бойынша ұсыныстар алады.

Модульде тыңдаушылардың Қазақстан Республикасы нормативтік-құқықтық актілерінің талаптарына сәйкес оқу жұмысын ұйымдастыру кезінде педагогтердің практикалық қызметінің әдістері мен тәсілдерін меңгеруге бағытталған бес практикалық жұмысты орындауы көзделген. Тапсырмаларды орындау барысында тыңдаушылар инклюзивті оқытуда интерактивті технологияларды («кейс-әдіс», «портфолио») қолдану бойынша практикалық дағдыларды қалыптастырады, инклюзивті практиканы іске асыру кезінде мамандармен, ата-аналармен, әкімшілермен командалық жұмысты ұйымдастырудың кейбір аспектілерін пысықтайды.

4-модуль. Қорытынды бағалау

Төртінші модульде осы бағдарламаның барлық материалын игеру деңгейін анықтауға арналған тест базасы бар.

Курстың теориясы мен практикасының оқу-тақырыптық жоспары

№	Сабақ тақырыптары	Теориялық сабақ	Практикалық сабақ	Барлығы
1	1-модуль. Білім беру қызметін нормативтік-құқықтық қамтамасыз ету	8	5	13
1.1	Инклюзивті білім берудің даму тарихы. Инклюзивті практиканы дамыту саласындағы мемлекеттердің тәжірибесі.	2	1	3
1.2	№1 практикалық жұмыс		1	1
1.3	Инклюзивті білім беру саласын реттейтін халықаралық заңнамалық нормалар мен ережелер жиынтығы.	2	1	3
1.4	Қазақстан Республикасындағы инклюзивті білім беру саясатының түсінігі.	2	1	3
1.5	Қазақстан Республикасында инклюзивті білім беруді дамыту процесін реттейтін нормативтік құжаттар (заң, қолдау деңгейлері, білім беру процесіне енгізу).	2	1	3
2	2-модуль. Инклюзивті ортада оқу-тәрбие процесін ұйымдастыру	16	13	29
2.1	Қазақстан Республикасында орта білім деңгейінде инклюзивті білім беруді дамытудың қазіргі жағдайы.	2	1	3
2.2	Инклюзивті білім беруде ерекше жағдай жасау.	2	1	3
2.3	№2 практикалық жұмыс		1	1
2.4	Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың білім алу қажеттіліктерін бағалау.	2	1	3
2.5	№3 практикалық жұмыс		1	1
2.6	Білім беру процесінде ерекше білім беруді қажет ететін балаларға психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету.	2	1	3
2.7	Ерекше білім беруді қажет ететін балаларға арналған білім беру бағдарламаларын әзірлеу ерекшеліктері.	2	1	3
2.8	№4 практикалық жұмыс		1	1
2.9	Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың білім беру қызметін бағалаудың нысандары мен әдістері.	2	1	3
2.10	Дарынды балалармен жұмыс жасаудағы педагогикалық қызметтің принциптері.	2	1	3
2.11	№5 практикалық жұмыс		1	1
2.12	Инклюзивті білім беру педагогінің кәсіби қызметі және жеке басы.	2	1	3
2.13	№6 практикалық жұмыс		1	1
3	3-модуль. Инклюзивті білім берудегі технологиялар	14	14	28

3.1	Қазақстан Республикасы нормативтік-құқықтық актілерінің талаптарына сәйкес ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың оқу жұмысын ұйымдастырудағы педагогтердің практикалық қызметінің әдістері мен тәсілдері.	2	1	3
3.2	№7 практикалық жұмыс		1	1
3.3	Инклюзивті білім беруді жүзеге асыру құралы ретінде қашықтықтан және online оқыту технологиясы.	2	1	3
3.4	№8 практикалық жұмыс		1	1
3.5	Инклюзивті оқытуда білім беру ортасын қалыптастыру және интерактивті технологияларды («кейс-әдіс», «портфолио») қолдану ерекшеліктері.	2	1	3
3.6	№9 практикалық жұмыс		1	1
3.7	Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыс істеудегі Арт-терапевтік әдістер.	2	1	3
3.8	№10 практикалық жұмыс		1	1
3.9	Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен командалық жұмысты ұйымдастыру.	2	1	3
3.10	№ 11 практикалық жұмыс		1	1
3.11	Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жобалық қызмет.	2	1	3
3.12	№ 12 практикалық жұмыс		1	1
3.13	Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға инклюзивті білім беруді ұйымдастыру бойынша ұсыныстар.	2	1	3
3.14	№1 өзіндік жұмыс		1	1
4.	4-модуль. Қорытынды бағалау		2	2
4.1	Тестілеу		2	2
	Барлығы	38	34	72

Ескерту: 1 академиялық сағат 45 минутқа тең.

6. Оқу процесін ұйымдастыру;

Педагогтердің біліктілігін арттыру курсы қашықтықтан оқыту форматында ұйымдастырылады.

Курс 72 академиялық сағатқа есептелген (1 сағат - 45 минут). Оның ішінде: теориялық – 38 сағат, практикалық – 34 сағат барлық үш модульдің әр сабағының тапсырмаларын орындау арқылы. Бағдарлама мазмұнында теория мен практика, оқытудың интерактивті формалары мен әдістері қарастырылған.

Әр сабақта теорияны үйренуге және игеруге 2 сағат, ал көп деңгейлі интерактивті тапсырмаларды орындауға 1 сағат қарастырылған, және практикалық немесе өзіндік жұмысты орындауға 1 сағат қарастырылған.

Білім беру процесін ұйымдастыру кезінде тыңдаушылардың білімін бақылау және бағалау мақсатында тестілеу бүкіл курстан өткеннен кейін жүргізіледі.

7. Бағдарламаны оқу-әдістемелік қамтамасыз ету

Курс бағдарламасы келесі бағыттар бойынша әзірленді:

1. Білім беру қызметін нормативтік-құқықтық қамтамасыз ету (Теориялық сабақтар – 8 сағат, Практикалық сабақтар – 5 сағат);
2. Инклюзивті ортада оқу-тәрбие процесін ұйымдастыру (Теориялық сабақтар – 16 сағат, Практикалық сабақтар – 13 сағат);
3. Инклюзивті білім берудегі технологиялар (Теориялық сабақтар – 14 сағат, Практикалық сабақтар – 14 сағат);
4. Қорытынды бағалау (2 сағат).

Бағдарламаға тыңдаушылардың біліктілігін арттыру бағдарламасының тақырыбын сапалы түсінуін қалыптастыру үшін тиімді тапсырмалар енгізілген.

Бағдарламаның мазмұнына мыналар кіреді:

- Дәріс материалдары;
- Презентациялармен бірге жүретін теориялық материалдар;
- Интерактивті тапсырмалар;
- Ситуациялық тапсырмалар;
- Практикалық жұмыстар;
- Өзіндік жұмыс;
- Тесттер.

Бағдарламада пайдаланылған материалдар тыңдаушыларды қызықтырады және инклюзивті білім беруді қалыптастыру мәселелерін түсінуде ғана емес, сонымен қатар білім беру процесінде осы бағытты жүзеге асыруға мүмкіндік береді. Дайындалған материалдарды инклюзивті практиканы жүзеге асыратын педагогтерге, кедергісіз және білім беру жағдайларын жасайтын мектеп әкімшілігіне, сондай-ақ білім беру процесіне қатысушы ата-аналарға практикалық қызметте пайдалануға болады.

Курс бағдарламасына шетелдік және отандық зерттеушілердің, инклюзивті практика бойынша практикалық зерттеулерді ескере отырып әзірленген белгілі әдістемелер авторларының ғылыми-әдістемелік ұсыныстары кіреді. Демек, инклюзивті білім беру бойынша осы бағдарламаның әрбір тақырыбын қарастыру кезінде материалдар заманауи теориялық және практикалық зерттеулерді ескере отырып әзірленді және оларды әлеуметтендіруге және педагогтардың білім алушылардың барлық санаттарына барабар толерантты көзқарасын қалыптастыруға бағытталған ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыс істеудің озық әдістерін қамтиды.

9. Оқу нәтижелерін бағалау

Тыңдаушылар өзіндік және практикалық жұмыстарды, сондай-ақ қорытынды бағалауды орындайды.

Тыңдаушы барлық сабақтардың 100% көлемінде оқудан өтуі, сондай-ақ, шекті балы кемінде 60%-ды құрайтын қорытынды бағалаудан өтуі тиіс.

Біліктілікті арттыру курсының білім беру бағдарламасына сәйкес қорытынды бағалаудан сәтті өткен тыңдаушыларға «Bilim Land» ЖШС тақырыпты, сағат көлемін және берілген күнін көрсете отырып, біліктілікті арттыру курстарының тақырыбы бойынша сертификат, сондай-ақ сертификатқа қосымша береді. Сертификаттың түпнұсқалығын тексеру үшін QR-коды болады.

Қорытынды бағалаудан өтпеген тыңдаушылардың жылына бір реттен артық емес білімдерін қайта бағалауға мүмкіндігі бар.

9. Курстан кейінгі қолдау

Курстан кейінгі қолдау ҚР БҒМ «Педагогтердің біліктілігін арттыру курстарының білім беру бағдарламаларын әзірлеу, келісу және бекіту қағидаларын бекіту туралы» 2020 жылғы 4 мамырдағы № 175 бұйрығының негізінде әзірленген, «Bilim Land» ЖШС басшысымен бекітілген, «Bilim Land» ЖШС білім беру бағдарламаларын әзірлеу, келісу және бекіту, біліктілікті арттыру курстарын ұйымдастыру және өткізу, педагогтердің қызметін курстан кейінгі сүйемелдеуді жүзеге асыру және оқу бағдарламаларының тиімділік мониторингін реттейтін Ережеге сәйкес жүзеге асырылады.

«Bilim Land» ЖШС бір күнтізбелік жыл бойы алған білімдерін тәжірибеде сапалы іске асыру үшін біліктілігін арттырудан өткен педагогтердің қызметін курстан кейінгі қолдауда жүзеге асырады.

Педагог оқытуды аяқтағаннан кейін консультативтік және(немесе) әдістемелік көмек алу үшін әрбір BilimUztaz біліктілікті арттыру курсына қоса берілген нысанды толтыру арқылы (қажет болған жағдайда) сұраныс жібереді.

Сұраныс – өзі өтіп кеткен біліктілікті арттыру курсы бойынша әрі қарай қолдау алу үшін педагогтің өтініші болып табылады.

«Bilim Land» ЖШС қызметкері сұранысты алғаннан кейін 5 күн ішінде педагогтің электрондық поштасына жауап дайындап, жібереді, қажет болған жағдайда сұраныстың мазмұнын түсіндіру үшін алдын ала әңгіме жүргізеді.

«Bilim Land» ЖШС педагогтің іс-әрекетіне курстан кейінгі қолдау көрсету үшін келесі формаларды пайдалана алады:

1) тыңдаушыларға педагогикалық қызметінде әдістемелік, консультациялық көмек көрсету;

2) педагогикалық қызмет нәтижелерін жариялауға дайындауда консультациялық көмек көрсету;

3) курстан кейінгі қолдау көрсету кезіңінде жүрген педагогтерді тәжірибе алмасу үшін іс-шараларға (конкурстар, конференциялар, семинарлар, дөңгелек үстелдер және басқа да танымдық іс-шаралар) қатысуға тарту;

4) педагогтердің жұмыстарын <https://bilimustaz.kz/> сайтына орналастыру.

Біліктілікті арттыру курстарынан өткен педагог алған кәсіби құзыреттерін оқу процесінде қолданады.

Курстаан кейін сүйемелдеу мазмұны біліктілікті арттыру курстарының білім беру бағдарламаларының мақсаттарымен, міндеттерімен және күтілетін нәтижелерімен айқындалады.

10. Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі

Негізгі әдебиеттер

1. Қазақстан Республикасының Жоғарғы Кеңесінің 1994 жылғы 8 маусымдағы «Бала құқықтары туралы Конвенцияны ратификациялау туралы» қаулысы.

2. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319 «Білім туралы» Заңы.

3. Қазақстан Республикасының «Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы» 2002 жылғы 8 тамыздағы № 345 Заңы.

4. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне инклюзивті білім беру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңы 2021 жылғы 26 маусымдағы № 56-VII ҚРЗ.

5. Қазақстан Республикасының 2001 жылғы 16 шілдедегі № 242 «Қазақстан Республикасындағы сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі туралы» Заңы.

6. Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 11 шілдедегі № 343 «Кемтар балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы» Заңы.

7. Ерекше қажеттіліктері бар адамдарға білім беру саласындағы принциптер, саясат және практикалық қызмет туралы Саламан декларациясы. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар адамдарға білім беру бойынша Дүниежүзілік конференция: қолжетімділік және сапа. Саламанка, Испания, 7-10 маусым 1994 ж

8. Дакар іс-қимыл шеңбері "Барлығына білім беру: біздің ұжымдық міндеттемелерімізді орындау" // Дүниежүзілік білім беру форумы. Дакар, Сенегал, 26-28 сәуір 2000 ж

9. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 28 мамырдағы № 326 «Қазақстан Республикасында мүгедектігі бар адамдардың құқықтарын қамтамасыз ету және тұрмыс сапасын жақсарту жөніндегі 2025 жылға дейінгі ұлттық жоспарды бекіту туралы» қаулысы.

10. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы» бұйрығы.

11. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы № 249 «Қазақстан Республикасында мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік білім беруді дамытудың 2023–2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» қаулысы.

12. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2022 жылғы 12 қаңтардағы № 4 «Ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау қағидаларын бекіту туралы» бұйрығы.

13. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2022 жылғы 12 қаңтардағы № 6 «Мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру, қосымша білім беру ұйымдарында психологиялық-педагогикалық қолдап отыру қағидаларын бекіту туралы» бұйрығы.

14. «Педагог лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2009 жылғы 13 шілдедегі № 338 Бұйрығы.

15. «Педагог» кәсіптік стандартын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің м.а. 2022 жылғы 15 желтоқсандағы № 500 бұйрығы.

16. «Педагогикалық әдептің кейбір мәселелері туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 11 мамырдағы № 190 бұйрығы.

17. «Тиісті типтердегі және түрлердегі мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі, қосымша білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 31 тамыздағы № 385 бұйрығы.

18. «Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігінің кейбір бұйрықтарына өзгерістер енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2023 жылғы 14 шілдедегі № 208 бұйрығы.

19. «Орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім туралы құжаттардың түрлерін, орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім туралы мемлекеттік үлгідегі құжаттардың нысандарын және оларды есепке алу мен беру қағидаларын, сондай-ақ білім беру ұйымдарында білім алуды аяқтамаған адамдарға берілетін анықтаманың нысанын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2015 жылғы 28 қаңтардағы № 39 бұйрығы.

20. «Педагогтердің біліктілігін арттыру курстарын ұйымдастыру және жүргізу, сондай-ақ педагогтің қызметін курстан кейінгі қолдау қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 28 қаңтардағы № 95 бұйрығы.

21. «Педагогтердің біліктілігін арттыру курстарының білім беру бағдарламаларын әзірлеу, келісу және бекіту қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 4 мамырдағы № 175 бұйрығы.

22. «Мектепке дейінгі тәрбие және оқыту, орта, арнаулы, қосымша, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарының педагогтері жүргізу үшін міндетті құжаттардың тізбесін және олардың нысандарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 6 сәуірдегі № 130 бұйрығы.

23. Ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау ережелеріне нұсқаулық-әдістемелік хат. Мысырдан шығу. нөмірі: 04.04.2022 жылғы 1-6/543. ҚР БҒМ ҚДСО;

24. МКБ 10 – Международная классификация болезней 10-го пересмотра. <http://mkb-10.com/>.

25. Педагогтердің инклюзивті білім беру саласындағы нормативтік құқықтық құжаттарды орындауы бойынша әдістемелік ұсынымдар-Астана: Ы.Алтынсарин атындағы КЕАҚ, 2023. – 176 б.

26. Инклюзивті білім беру ортасында педагогтар мен мамандардың рефлексивті құзыреттіліктерін дамыту бойынша әдістемелік ұсынымдар-Астана: Ы.Алтынсарин атындағы КЕАҚ, 2023. – 176 б.

27. Инклюзивті білім беру мәселелері бойынша ведомствоаралық өзара іс – қимылды ұйымдастыру бойынша әдістемелік ұсынымдар-Нұр-сұлтан: Ы.Алтынсарин атындағы КЕАҚ, 2022. – 188 б.

28. Психологиялық-педагогикалық түзету кабинеттерінің орта білім беру ұйымдарын психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу мамандарымен өзара іс – қимылы бойынша әдістемелік ұсынымдар-Нұр-сұлтан: Ы.Алтынсарин атындағы КЕАҚ, 2021. – 176 с

29. Орта білім беру ұйымдарында білім алушыларды психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу бойынша мониторинг жүргізу қорытындылары бойынша әдістемелік ұсынымдар. - Нұр-сұлтан: Ы. Алтынсарин атындағы КЕАҚ, 2021. -2136 Б.

30. Инклюзия жағдайында жаратылыстану-математикалық және гуманитарлық білім берудің жеке бағдарламаларын құру бойынша әдістемелік ұсыныстар. Әдістемелік ұсынымдар-Нұр-сұлтан: Ы.Алтынсарин атындағы КЕАҚ, 2019. – 320 б.

31. Ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау қағидаларына нұсқаулық-әдістемелік хат, ҚР БҒМ, 04.04.2022 ж. №1-6 / 543

32. Инклюзия жағдайында білім беру үдерісі үшін заманауи ресурстарды пайдалану бойынша әдістемелік ұсынымдар-Астана: Ы.Алтынсарин атындағы КЕАҚ, 2023. – 184 б.

33. «2023-2024 оқу жылындағы Қазақстан Республикасының орта білім беру ұйымдарындағы оқу-тәрбие процесінің ерекшеліктері туралы» нұсқаулық-әдістемелік хат. - Астана: Ы. Алтынсарин атындағы КЕАҚ, 2023. – 106 б.

Қосымша әдебиеттер

1. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға арналған жаңартылған оқу бағдарламаларын іске асыру бойынша әдістемелік ұсынымдар. Әдістемелік ұсынымдар-Нұр-сұлтан: Ы.Алтынсарин атындағы КЕАҚ, 2019. – 248 б.

2. Экономикалық, тілдік, мәдени себептермен байланысты қиындықтары бар балаларға арналған инклюзивті білім беру ортасын ұйымдастыру бойынша әдістемелік ұсынымдар-Астана: Ы.Алтынсарин атындағы КЕАҚ, 2022. – 184 б.

3. Жалпы білім беретін мектепте ерекше білім беру қажеттіліктері бар

оқушылардың оқу-тәрбие процесін дараландыру бойынша әдістемелік ұсынымдар: Елисева и. Г. и-Алматы: ҰҒПО РСИО, 2021, 62 б.

4. Инклюзия жағдайында 5-9 сыныптардың қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы оқу пәндері бойынша сараланған БЖБ және ТЖБ құрастыру бойынша әдістемелік ұсынымдар. Әдістемелік ұсынымдар-Нұр-сұлтан: Ы.Алтынсарин атындағы КЕАҚ, 2020. – 144 б.

5. Инклюзия жағдайында 5-9 сыныптардың жаратылыстану- математикалық бағыттағы оқу пәндері бойынша БЖБ және ТЖБ сараланған тапсырмаларын жасау бойынша әдістемелік ұсынымдар. Әдістемелік ұсынымдар-Нұр-сұлтан: Ы.Алтынсарин атындағы КЕАҚ, 2020. – 144 б.

6. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға қорытынды аттестаттауды ұйымдастыру бойынша әдістемелік ұсынымдар. Әдістемелік ұсынымдар-Нұр-сұлтан: Ы.Алтынсарин атындағы КЕАҚ, 2020. – 112 Б.

7. Қазақстан Республикасының Білім беру жүйесін дамытудың жай-күйі туралы Ұлттық баяндама-Астана: Қазақстан Республикасының Білім министрлігі, Қазақстан Республикасының Ғылым және жоғары білім министрлігі, «Ақпараттық-талдау орталығы» АҚ, 2022.-177 бет.

8. Конференция материалдары: «мүмкіндігі шектеулі балаларды білім беру үдерісіне қосу (inclusion): өткен, қазіргі, болашақ». - Алматы: «САТР орталығы» ЖШС, 2021. – 332 бет.

9. Турлубекова М.Б., Бугубаева Р.О. Инклюзивное образование в Казахстане: анализ процесса организации и возможности дальнейшего его развития. Central Asian Economic Review. 2021;(3):89-109.

10. Мовкебаева З.А. Методы научных исследований в специальной педагогике и психологии: учебник. – Алматы, 2019.-147 с.

11. Мовкебаева З.А. Инклюзивное образование в Республике Казахстан: проблемы и перспективы.- Монография. - Алматы, 2019.-190 с.

12. Ахметова Д.З., Челнокова Т.А. Инклюзивная педагогика: учеб. – Казань: Познание, 2019. – 173 с.

13. Нурмаганбетова Р. К. Основные направления развития инклюзивного образования в Казахстане // Научный аспект. - 2019. - Т. 7. - № 2. - С. 835-842.

14. Антилогова Л. Н., Пустовалова Н. И., Лазаренко Д. В. Проблемы и перспективы создания инклюзивного общества // Профессиональное образование в современном мире. 2020. Т. 10, № 3. С. 3948–3958. DOI: 10.15372/PEMW20200306.